

MIEJSCA PAMIĘCI

Woj. Małopolskie - Pieniny

Wąwóz Homole

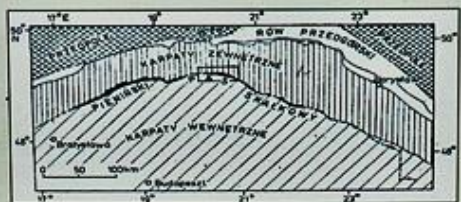
zdjęcia: tsw

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)

Uzupełnienie Jana Niteckiego

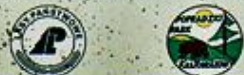
Wąwóz Homole położony jest na terenie Małych Pieniń, wchodzących w skład pienińskiego pasa skalowego. Wyznacza on granicę pomiędzy Karpatami Zewnętrznymi, a Karpatami Wewnętrznymi. Ma kształt wygiętego w kierunku północy łuku, o długości około 600 km i szerokości przeważnie 3-5 km, choć wyjątkowo może osiągać szerokość do 20 km. Rozciąga się od okolic Wiednia w Austrii, aż do północno-zachodniej Rumunii.

Położenie pienińskiego pasa skalowego na tle struktury geologicznej Karpat. Prostokąt oznacza obszar pienińskiego pasa skalowego w granicach Polski (K. Birkenmajer, 1979).

Pieniński pas skalowy zbudowany jest przede wszystkim ze skal osadowych pochodzących z okresu jury i kredy, głównie z wapieni, margli i łupków. Skaly te różnią się między sobą twardością i odpornością na wietrzenie. Wynikiem tego jest urozmaicona rzeźba tego terenu. Osady te utworzyły się w basenie morskim, należącym do nieistniejącego dziś Oceanu Tetydy. Basen ten podzielony był na kilka podłużnych stref o różnej głębokości. Najpłytszy obszar basenu tworzyła strefa czorsztynska, na południe od niej znajdowały się strefy głębsze: czertezicka, niedzicka, braniscka i pienińska. W wyniku fałdowań mających miejsce w późnej kredzie utwory poszczególnych części basenu nasunęły się na siebie. Obecnie najwyżej leży jednostka pienińska, pod nią jednostki braniscka i niedzicka, a najniższej czertezicka i czorsztynska. W Wąwozie Homole mamy do czynienia z dwiema najniższymi jednostkami: niedzicką i czorsztynską.

Na przelomie kredy i paleogenu ponownie wkroczyło tu morze, osadzając utwory łupków, piaskowców i zlepieńców. Na początku neogenu ponownie nastąpiła faza silnych ruchów górotwórczych. Ich wynikiem było wypiętrzenie i zgniecenie pasa skalowego. Plastyczne łupki, margle i łusze uległy sfaldowaniu, natomiast sztywne wapienie spękały, tworząc bloki i kry. W neogenie głównymi czynnikami wpływającymi na rzeźbę terenu stały się: erozja wodna i denudacja, czyli zespół czynników prowadzących do zrównania terenu poprzez transport materiału skalnego w dół. Spośród bardziej miękkich utworów margli, łupków i piaskowców niszczonej przez te procesy, wylonily się strome ściany skalne zbudowane z twardszych wapieni rogowcowych, białostych i krynowych.

4. CZAJAKOWA SKAŁKA I KAMIENNE KSIĘGI

Nad Dubantowską Polaną Czajakowa Skalka wznosi się niemal naga, bardzo stromą ścianą. Jej budowa geologiczna jest bardzo ciekawa; jest to płaszczyna niedzicka w postaci kilku łusek tektonicznych i obalonych ku północy fałdu. Na płaszczynie niedzicka składają się przede wszystkim czerwone i zielone radiolaryty (skaly osadowe), w których skład wchodzi przede wszystkim krzemionkowe skorupki promienie (Radiolaria) oraz czerwone wapienie bulaste. Fałd Czajakowej Skalki powstał w okresie fałdowań górnokredowych.

Fałd obalony Czajakowej Skalki

Kolejną ciekawostką, którą możemy obejrzeć na Dubantowskiej Polanie, są położone tuż przy wyjściu z Wąwozu Homole bloki płasko leżących skal, przemieszczone tu przez osuwisko z Czajakowej Skalki. Są to, tak zwane, Kamienne Księgi. Związana jest z nimi ciekawa legenda. Otóż podobno w skalach tych zapisane są losy wszystkich ludzi na Ziemi, tylko nikt nie potrafi tego odczytać. Jak dotąd udało się to tylko jednej osobie - pewnemu starymu popowi z Wielkiego Lipnika na Słowacji, jednak Bóg, nie chcąc dopuścić do tego, by ludzie poznali swą przyszłość, odebrał mu mowę.

I. REZERWAT "WĄWÓZ HOMOLE"

ZOSTAŁ UTWORZONY W 1963 R. GŁÓWNYM CELEM TEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA BYŁA OCHRONA CENNEGO KRAJOBRAZU I JEDNOCZEŚNIE WIELU OSOBLIWOCI PRZYRODY OŻYWIWIONEJ I NIEOŻYWIWIONEJ. FAKTEM JEST, IŻ TEREN TEN BYŁ PRAWIE CAŁKOWICIE WYLESIONY W WYNIKU PROWADZONEJ GOSPODARKI ROLNEJ. JEDNAK PO UTWORZENIU REZERWATU ROZPOCZĘŁY SIĘ DYNAMICZNE ZMIANY ROŚLINNOŚCI - TERENY POPASTWISKOWE ZAJĄŁ ŚWIATŁOLUBNY JAŁOWIEC, A NASTĘPNIE SOSNA, ŚWIERK I INNE GATUNKI.

JAK PAŃSTWO BĘDĄ MIELI OKAZJĘ SIĘ PRZEKONAĆ, WĄWÓZ HOMOLE TO MALOWNICZY JAR WYCIĘTY GŁĘBOKO W WAPIENNYCH SKALACH PRZEZ POTOK "KAMIONKA". TEN NAJPIĘKNIEJSZY SKALISTY WĄWÓZ MAŁYCH PIENIŃ, O STROMYCH, WIELOBARWNYCH ŚCIANACH, POROŚNIĘTYCH CZĘŚCIOWO LASEM IGLASTYM, STANOWI CEL WIELU WYCIEZEK TURYSTYCZNYCH. ZE WZGLĘDU NA UROZMAIACONĄ RZEZBĘ JAK I BUDOWĘ GEOLOGICZNĄ, WĄWÓZ HOMOLE OD BARDZO DAWNA BUDZIŁ ZAINTERESOWANIE SPECJALISTÓW Z RÓŻNYCH ODRĘBNI PRZYRODNICZYCH (PIERWSZE DANE BOTANICZNE POCHODZĄ JUŻ Z POCZĄTKU XIX WIEKU). NIC WIĘC DZIWNEGO, ŻE ZDECYDOWANO SIĘ OBJĄĆ PRAWNĄ OCHRONĄ TEN NIEZWYKŁY ZAKĄTEK.

GŁÓWNA ROLA W POWSTAWANIU WĄWOZU ODGRYWAŁY RUCHY PIONOWE WYPIĘTRZAJĄCE I WYGINAJĄCE BLOK HOMOLI. WAŻNA BYŁA TEŻ ROLA POTOKU KAMIONKA, KTÓRY WYRZEZBIŁ WĄWÓZ. BLOK TEKTONICZNY HOMOLI ZBUDOWANY JEST GŁÓWNIEM Z WAPIENI JURAJSKICH I KREDOWYCH WIDOCZNE W WIELU MIEJSCACH STOJKO PIARGOWE I OSUWISKA POWSTAŁY W WYNIKU RUCHÓW MASOWYCH I ZMYWÓW POWIERZCHNIOWYCH.

FLORA REZERWATU SKŁADA SIĘ Z KILKUSIET GATUNKÓW ROŚLIN NACZYNIOWYCH, W DRZEWOSTANIE DOMINUJE ŚWIERK, CZĘSTE SĄ TEŻ JESION I JAWOR. Z KRZEWÓW MOŻNA TU ZNALEZĆ WICIOKRZEW CZARNY (LONICERA NIGRA), PORZECZKĘ ALPEJSKĄ (RIBES ALPINUM) I BEZ KORALOWY (SAMBUCUS RACIBORSKI). W RUNIE PRZEWAJAJĄ SZCZĄNKI ZAJĘCZY (OXALIS ACETOSELLA), MAJOWNIK DWULISTNY (MAIANTHEMUM BIFOLIUM), NARECZNICA SAMCZA (DRYOPTERIS FLUX MAS), W REZERWACIE ROŚNIE 9 GATUNKÓW ROŚLIN, KTÓRE PODLEGAJĄ ŚCISLEJ OCHRONIE, M. IN. BLUSZCZ POSPOLITY (HEDERA HELIX), DZIEWIECIEK BEZŁODYGOWY (CARLINA ACALUIS), CIS POSPOLITY (TAXUS BACCATA), LILIA ZŁOTOGLÓW (LILIUM MARTAGON), Z KOLEI WYSTĘPUJĄ TU DWULISTNIK MUSZY (OPHRYS INSECTIFERA) ZOSTAŁ WYMIENIONY JAKO GATUNEK RZADKI W POLSKIEJ CZERWONEJ KSIĘDZE ROŚLIN.

OBECNIE REZERWAT WYKORZYSTYWANY JEST DO CELÓW DYDAKTYCZNYCH, SZKOLENIOWYCH I NAUKOWYCH ZE WZGLĘDU NA WYSTĘPOWANIE GATUNKÓW RELIKTOWYCH NP. PRZETACZNIK KRZEWINKOWY (VERONICA FRUTICANS) I ENDEMITÓW NP. URDZIK KARPACKI (SOLDANELLA CARPATIC), KTÓRY STANOWI OBIEKT UNIKATOWY. LICZBA ZWIEDZAJĄCYCH (VERONICA FRUTICANS) I ENDEMITÓW NP. URDZIK KARPACKI (SOLDANELLA CARPATIC), MOŻE PRZEKROCIĆ 2000 OSÓB DZIENNIE.

BARDZO SERDECZNIE ZAPRASZAMY PAŃSTWA DO ZWIEDZENIA TEGO NAPRAWDĘ NIEZWYKŁEGO SANKTUARIUM PRZYRODY. JESTEŚMY PRZEKONANI, ŻE WYNIESIĘCIE STĄD PAŃSTWO WIELE NIEZAPOMNIANYCH WRAŻEŃ ESTETYCZNYCH NIE NARAŻAJĄC RZADKICH GATUNKÓW FLORY CZY FAUNY NA ZAGROZĘ.

ZACHĘCAMY DO PONOWNYCH ODWIEDZIN!

ZE STAREGO ZDJĘCIA...

TO JEST WIDOK NA WĄWÓZ HOMOLE Z KOLEI W WYNIKU WYPIĘTRZENIA I ZGNIENIA WAPIENI W WYNIKU WYPIĘTRZENIA I ZGNIENIA WAPIENI W WYNIKU WYPIĘTRZENIA I ZGNIENIA WAPIENI...

CHRONIONA FLORA HOMOLI

Dwulistnik muszy

Rozchodnik ostry

Dziewięcśl bezłodygowy

Urdzik karpacki

Skalnica gronkowa

Rozchodnik wielki

Lilia złotogłów

Cis pospolity

Bluszcz pospolity

